
Beschrijving van het project:**Vertaling van *Liedboek, Zingen en bidden in huis en kerk* in het Fries**

- **Inleiding**

Deze projectbeschrijving is gemaakt om hen, die dit project financieel willen ondersteunen, inzicht te geven in het doel en de realisatie ervan. Alhoewel al het vertaal- en redactiewerk in principe door vrijwilligers gedaan wordt, is het zonder financiële steun niet mogelijk de Friese uitgave te realiseren voor dezelfde prijs als de Nederlandse, wat noodzakelijk is om te bereiken, dat het boek gekocht en gebruikt zal worden.
- **Doel van het project**

Het doel van dit project is de uitgave in boekvorm van het Liedboek, Zingen en bidden in huis en kerk in de Friese taal. Dit nieuwe liedboek is een uitgave van de Interkerkelijke Stichting voor het Kerklied (ISK) waarin een achttal kerkgenootschappen in vertegenwoordigd zijn. In mei 2013 is het boek, uitgegeven door de BV Liedboek te Zoetermeer, aangeboden aan de deelnemende kerken. Het doel van de uitgave in het Fries is de bevordering van het gebruik van de Friese taal in kerkdiensten en bij andere liturgische gelegenheden. Deze bevordering omvat zowel religieuze als culturele aspecten. Om dit doel te bereiken moet er fondswerving plaatsvinden.
- **Verantwoordelijke organisatie**

Het vertaalproject is een gemeenschappelijk initiatief van de ISK en de Yntertsjerklike Kommisje foar de Fryske Earetsjinst (YKFE) te Leeuwarden. De YKFE, die formeel ondergebracht is bij de Protestantse Kerk in Nederland (PKN), betreft ook de andere deelnemende kerken bij het werk.
- **Samenvatting inhoud en werkwijze**

Het gaat om een boek van ruim 1600 bladzijden met 1415 zang- en leesteksten. Ongeveer 570 daarvan bestaan al in het Fries, de overige 845 zijn intussen vertaald. Op initiatief van de YKFE zijn competente theologen, dichters en musici aangetrokken om aan de vertaling te werken. Jaarlijks wordt een contact- en studieochtend gehouden. De overige contacten tussen redactie en vertalers lopen digitaal. De redactie wordt gevormd door Jan Breimer van Grou, Bob Pruijsma van IJlst en Cor Waringa van Joure. Conceptvertalingen waarover overeenstemming bereikt is, worden (anoniem) getoetst door de meelezers: deskundigen, aangewezen door de deelnemende kerkgenootschappen en vertalers. Daarna worden de ingekomen opmerkingen en suggesties verwerkt. De al bestaande Friese vertalingen (uit het Liedboek voor de Kerken (1977), Tussentijds (2006) en andere uitgaven) worden allemaal opnieuw door de redactie getoetst en, zo nodig, aangepast of opnieuw vertaald. Bij vertalingen van vrije liedvormen (niet-strofische liederen) zal het noodzakelijk zijn om de zettingen in de Nederlandstalige begeleidingsbundel en koorbundel aan te passen aan de vertaalde tekst. Het ligt in de bedoeling om die muziek digitaal toegankelijk te maken.
- **Effecten**

Wij zijn ervan overtuigd dat de Friese uitgave een grote bijdrage zal leveren aan het gebruik van het Fries. De inhoud van liederen en gebeden in de Friese taal ligt dicht bij het hart van de Friezen. De uitgave zal het zingen van liederen in het Fries bevorderen.

Jaarlijks wordt in oktober voor de hele provincie een openbare zangmiddag gehouden om vertaalde liederen tot klinken te brengen. In 2012 zijn zeven regionale zangavonden gehouden, georganiseerd door de classes van de Protestantse Kerk, in 2013 te Sneek gevolgd door een gelijksoortige avond door en voor de Doopsgezinde Gemeenten en in 2014 een zangmiddag in Holwerd, om zo de Amelander kerken van dienst te zijn. Die implementatie zal, zo is de bedoeling, nog jarenlang doorgaan.

Achtergrondinformatie

- Welk doel hebben wij met een Fries Liedboek?

Principieel: de inhoud van het liedboek dient in het Fries beschikbaar te wezen, want:

- daar hebben de Friezen en het Fries als erkende tweede rijkstaal recht op (juridisch);
- een categorie mensen is met teksten in de moedertaal beter te bereiken dan met "Kerklating" (pastoraal, missionair);
- het voortbestaan van de minderheidstaal wordt geweldig geholpen, wanneer het liedboek in kerk en gezin aanwezig is (ideëel).
- de inspanning om tot een vertaling te komen is voor iedereen (dichters en organisatoren) al een culturele daad van belang (ideëel).
- een nieuw repertoire en de daaruit voortkomende activiteiten zullen van levensbelang voor de kerken en voor het Fries zijn.

Praktisch: de principiële doelen maken al helder dat het niet alleen gaat om het beschikbaar hebben van de vertalingen van de liederen en andere teksten, maar dat het gaat om een uitgave in boekvorm. Daarbij moet gedacht worden aan een liedboek, gelijkwaardig aan de Nederlandse bundel, met daarin de begeleidingen van de melodieën, die in het Fries vanwege ritmische aanpassingen niet precies gelijk konden blijven, een koorbundel en een beamerpakket, zoals dat ook in het Nederlands beschikbaar is.

Overwogen wordt om de aanvullende documenten op het internet te plaatsen nadat het boek in omloop gebracht is, zodat teksten voor liturgieboekjes gebruiksklaar aan de deelnemers worden aangereikt.

- Neveneffecten

Het project is een goed voorbeeld van harmonieuze samenwerking tussen taalkundigen, theologen en dichters van verschillende confessies. Door het gebruik van het Fries in kerkdiensten komt de inhoud van de boodschap 'dichter bij de mensen'. De Friese taal wordt zo als 'rijker' ervaren.

Voor veel Friezen is het Fries de 'eerste' taal, die daarom het aangewezen middel is voor de gewenste communicatie met de samenleving waarin de kerkelijke gemeenten leven en werken.

Bij de vertaling van Dienstboek deel I was onze commissie er reeds van overtuigd dat de vertaling in het Fries het gebruik van het Fries zou bevorderen en tevens het aantal diensten in de Friese taal zou doen toenemen. Onze ervaring is, dat dit inderdaad heeft bijgedragen aan het meerdere en verantwoorde gebruik van de Friese taal in erediensten en andere (religieuze) bijeenkomsten.

De betekenis van het tot stand komen, het invoeren en het gebruiken van het Friese Liedboek zal (veel) verder reiken dan het binnenkerkelijke effect. Velen zullen enthousiast worden gemaakt voor het gebruik van de Friese taal in hun hoedanigheid van leider van diensten en/of begeleider van medemensen.

- Comité van aanbeveling
  - Haaije Feenstra directeur Dienstenorganisatie Protestantse Kerk in Nederland
  - Drs. ing. Klaas van der kamp, algemeen secretaris van de Raad van Kerken in Nederland
  - Drs.Lützen Kooistra, hoofdredacteur van het 'Friesch Dagblad' en 'Het Goede Leven'
  - Prof.dr. Anne van der Meiden, emeritus hoogleraar communicatie, predikant en publicist
  - Sietske Poepjes gedeputeerde Provinsje Fryslân
  - Prof.dr. Riemer Roukema, hoogleraar aan de Protestantse Theologische Universiteit

- Budget

Een dergelijke uitgave, bestemd voor een relatief klein taalgebied, is niet te realiseren zonder financiële steun door middel van fondswerving. De medewerking van alle betrokkenen is moeilijk in geld te waarderen. De medewerking van alle betrokkenen is moeilijk in geld te waarderen. Het werk van de vertalers en de redactie was en is echter zo veelomvattend, dat het moreel noodzakelijk is geworden hen een vergoeding toe te kennen. Daarnaast zouden wij graag willen dat we voor alle kansels in de kerken in Friesland een gratis exemplaar ter beschikking kunnen stellen. Dit zal een impuls geven aan het gebruik van de Friese taal. Het benodigde budget hebben wij begroot op € 46.500. Van de ISK is een toezegging gekregen voor een bijdrage aan de vertalers. De eerste uitgave door BV Liedboek zal ongeveer 3.000 exemplaren omvatten.

- Tijdpad

Onze planning is er op gebaseerd dat de verschijning kan plaatsvinden in mei 2015. Het vertaalwerk zal daarom niet lang na de zomer van 2014 afgerond moeten zijn. Daarna moet tijd gereserveerd worden voor de eindredactie het maken van de lay-out en het productieklaar maken. Ons plan is de feestelijke aanbidding in 2015 in de Grote Kerk in Leeuwarden te laten plaatsvinden. De pers en de omroep Fryslân zullen tijdig worden gevraagd om er uitdrukkelijk melding van te maken.

- Contactpersonen

Voor nadere informatie kunnen de volgende personen worden benaderd:

Algemeen en inhoudelijk

Ds C.G. Waringa, Blaauwhoflaan 36, 8501EM Joure , voorzitter van de Yntertsjerklike Kommisje foar de Fryske Earetsjinst. Telefoon 0513 – 418 090.

Inhoudelijk

De heer J. Breimer, It Skûtsje 49, 9001 HH Grou, redactie en eindredactie. Telefoon 0566 – 624 631.

Voor nadere informatie & fondswerving

Ing. D.J. de Jong Ozn, Nachtlân 4, 9213 RG De Wilgen, bestuurslid YKFE. Telefoon 0512 – 521 962.

Algemeen over de YKFE

Ds. P. Hekstra, Keizerskroon 134, 8935 LZ Leeuwarden, secretaris YKFE. Telefoon: 058 2883450

Onze bankrekening: NL87 RABO 0362 2362 59 o.n.f. W. Rozendal en/of D.J. de Jong Damwâld.